

SHAKHTAR DONETSK

Ambitieux in oorlogstijd

Shakhtar Donetsk, dat op 1 november Feyenoord ontvangt in Charkov, beleeft roerige tijden. Hoewel de club in Oekraïne onverminderd succesvol is, kan het sinds 2014 niet meer in de eigen thuishaven spelen vanwege de onrust in en rond Donetsk. Een portret.

Tekst: Jan-Cees Butter

Fotografie: FC Shakhtar Donetsk

Hoe de sfeer is bij Shakhtar Donetsk? Aan de andere kant van de lijn is het even stil. Andrey Babeshko, persvoorlichter namens de club, zoekt naar de juiste woorden om de situatie van zijn Oekraïense werkgever goed te kunnen beschrijven. Dat is niet makkelijk, zegt hij. Shakhtar Donetsk speelt sinds 2014, toen de Oekraïense regering in conflict kwam met pro-Russische separatisten, niet meer in de eigen thuishaven, de Donbass Arena in Donetsk. Te gevaarlijk is het er. En dat doet pijn. De Donbass Arena, die sinds 2009 plaats biedt aan vijftigduizend toeschouwers (en waar in 2012 nog de halve finale van het EK werd gespeeld tussen Spanje en Portugal) heeft inmiddels weinig grandeur meer in zich. Diverse bombardementen hebben het stadion vernield. Het is er stil. Verlaten. Alleen de achtergebleven oranje-zwarte stoeltjes herinneren nog aan Shakhtar Donetsk.

Door de opgelaaide burgeroorlog veranderde er veel voor 'Shakhtar'. De club moest in allerijl op zoek naar een nieuw onderkomen, dat werd gevonden in Lviv, een stad in het veilige westen van Oekraïne. Inmiddels speelt 'Shakhtar' in Charkov, wat te danken

is aan het faillissement van Metalist Kharkiv. Charkov ligt op zo'n driehonderd kilometer van Donetsk. 'Voor onze supporters is het een voordeel dat we nu in Charkov spelen,' vertelt perswoordvoerder Babeshko. 'De meeste fans zijn toch al verhuisd naar achter *de rode lijn*, waar het wél veilig is. De thuiswedstrijden zijn zo makkelijker te bezoeken.' Dat is ook terug te zien in de toeschouwersaantallen. Shakhtar Donetsk trekt tegenwoordig zo'n tien- tot twaalfduizend fans bij elk thuisduel. Dat is veel meer dan in Lviv maar stukken minder dan in Donetsk, waar elke thuisbeurt gemiddeld veertigduizend bezoekers op af kwamen. De oorlog zorgde ook voor onrust bij de selectie. Veel spelers wisten niet waar ze aan toe waren bij 'Shakhtar'. 'Ik ben bang,' zei toenmalig speler Douglas Costa (inmiddels uitkomend voor Bayern München) in de zomer van 2014. 'Wat voor beveiliging krijgen we? Ik houd van de club, de mensen en de stad. Maar ik ben bang dat we in een verschrikkelijke situatie terechtkomen als we daar gaan reizen.' Douglas Costa sprak destijds mede namens zes landgenoten die toen actief waren voor Shakhtar Donetsk. Ze dreigden te staken. Dat was tegen het zere been van clubeigenaar

Rinat Achmetov. Hij waarschuwde voor sancties als de spelers aan werkweigering zouden doen. Donetsk was veilig, meende Achmetov. Douglas Costa dacht er destijds het zijne van: 'Alles wat we momenteel lezen, zien of horen over het land is niet goed.' Rinat Achmetov, sinds 1996 eigenaar van Shakhtar Donetsk, is geen man om ruzie mee te maken. De Oekraïner - met een vermogen van ruim twaalf miljard euro rijker dan bijvoorbeeld Chelsea-eigenaar Roman Abramovitsj - legde de buitenlandse spelers haarfijn uit dat zijn droom hem veel waard is en dat ze betaald worden om te voetballen. Achmetov wil namelijk Europees presteren met Shakhtar. De triomf in de Europa League, in 2009, was wat hem betreft slechts een voorbode voor het door hem beoogde succes in de Champions League. In 2011 reikte de club het verst in het Europese hoofdtoernooi. Toen werd pas in de kwartfinale verloren van FC Barcelona. Achmetov is een wat schimmig figuur binnen Shakhtar. Onduidelijk is hoe de zakenman precies zijn vermogen vergaarde. Wat in de beeldvorming niet heeft geholpen, is dat Achmetov de club in de jaren negentig overnam van toenmalig eigenaar Akhat Bragin, in de

jaren tachtig en negentig één van de grootste maffiosi van het land. Bragin kwam in 1995 door een bomaanslag om het leven. Speculaties over nauwe banden tussen Bragin en Achmetov werden door laatstgenoemde altijd ontkend. Veel liever spreekt Achmetov over zijn ambities met Shakhtar. Daarvoor heeft hij een vastomlijnd idee. Shakhtar moet ook in Europa kunnen concurreren, vindt hij. Om die doelstelling te bekrachtigen, wil Achmetov goede Zuid-Amerikaanse spelers aantrekken. En dat lukt tot op heden. Met dank aan het goede scoutingsapparaat van de club. Willian (Chelsea), Fernandinho (Manchester City), Douglas Costa (Bayern München) en Luiz Adriano (Spartak Moskou) zijn er voorbeel-

den van. Opvallend is dat ze allemaal voor langere tijd uitkwamen voor Shakhtar. De Braziliaanse connectie is ook terug te zien in de huidige selectie van de regerend landskampioen. 'Shakhtar' heeft op dit moment zeven Brazilianen onder contract. In de aanval bevinden zich daarnaast twee Argentijnen. De technische staf, onder leiding van trainer Paulo Fonseca, is vrijwel geheel Portugees. Fonseca heeft de lastige opdracht om zijn voorganger, de Roemeense succescoach Mircea Lucescu, te doen vergeten. De Portugees is echter goed begonnen. Dit jaar verzamelde hij al drie prijzen met 'Shakhtar': de landstitel, de beker en de Oekraïense Super Cup.

Achmetov maakte die successen niet van nabij mee. Sinds het uitbreken van het conflict tussen de Oekraïense regering en pro-Russische separatisten, waardoor zijn club Donetsk moest verlaten, komt hij niet meer bij Shakhtar. 'De separatisten voltrekken een genocide in mijn Donbass Arena,' stelde hij bitter vast. Achter dat statement zit veel. Niet alleen telde hij uit eigen zak vierhonderd miljoen euro neer voor het nieuwe stadion dat nu het decor is van moord en doodslag, maar Achmetov, die goed bevriend is met de eerder afgezette Oekraïense president Viktor Yanukovich, gebruikte zijn woorden ook om de Oekraïense regering onder druk te zetten. Want zodra de rebellen uit Donetsk gedreven worden, zal Shakhtar weer gewoon spelen in eigen stadion.

Achmetov zal vanuit zijn fauteuil op de tv zien of zijn club dit seizoen zijn droom waar maakt: het winnen van de Champions League. Maar van een droom kan eigenlijk al geen sprake meer zijn. •

GROOTSTE CLUB IN OEKRAÏNE

Shakhtar Donetsk, opgericht in mei 1936, is sinds de eeuwwisseling uitgegroeid tot de succesvolste club van Oekraïne. 'Shakhtar', wat 'kompel' betekent, won tien keer de Premjer Liha, de nationale voetbalcompetitie van Oekraïne. Tevens was het elf keer bekerwinnaar. De Oekraïense Super Cup werd acht keer gewonnen. Het grootste succes vierde de club in 2009, toen Werder Bremen werd verslagen in de finale van de Europa League. Ook dit seizoen gaat het voorspoedig met Shakhtar: de oranje-zwarten staan bovenaan in de Premjer Liha.